

Klasa: 011-04/23-03/03

Urbroj: 2181-202-2-1-1

Split, 30. ožujka 2023.

Na temelju članka 34. stavka 1. Statuta Sveučilišta u Splitu, u skladu sa Strategijom Sveučilišta u Splitu 2021. – 2025. i Odlukom Senata Sveučilišta u Splitu kojom se usvaja „Internal review of the HR Strategy and Action Plan“ KLASA: 003-08/19-05/00020, URBROJ: 2181-202-03-01-19-0033 od 31. listopada 2019. godine, a na prijedlog Povjerenstva za otvorenu znanost Sveučilišta u Splitu koje je imenovano Odlukom rektora Sveučilišta u Splitu KLASA: 029-02/23-01/01, URBROJ: 2181-202-2-1-1 od 20. siječnja 2023. godine, Senat Sveučilišta u Splitu na svojoj ___ sjednici održanoj 30. ožujka 2023. godine donosi

Politiku otvorene znanosti Sveučilišta u Splitu

Na temelju Hrvatske deklaracije o otvorenom pristupu (2012.), UNESCO-ove Preporuke za otvorenu znanost (2021.), Strategije za istraživanje i inovacije 2020. – 2024.: EU politika otvorene znanosti, Preporuke komisije EU o pristupu znanstvenim informacijama i njihovu čuvanju te Znanstvene strategije Sveučilišta u Splitu 2022. – 2026., Sveučilište u Splitu donosi Politiku otvorene znanosti čiji je cilj rezultate znanstveno-istraživačkog rada učiniti otvoreno dostupnim, pristupačnim i ponovno upotrebljivim, povećati znanstvenu suradnju i razmjenu informacija za dobrobit znanosti i društva te usmjeriti procese stvaranja znanja i izvan tradicionalne znanstvene zajednice.

Otvorena znanost pomak je od standardnih načina objavljivanja istraživačkih rezultata u znanstvenim publikacijama ka dijeljenju i korištenju dostupnog znanja u što ranijoj fazi istraživačkog procesa. Time se mijenja način provođenja znanstvenih istraživanja, pristupa i korištenja rezultata, a javljaju se novi načini znanstvene razmjene i suradnje te se otvara put za unaprijeđeno povezivanje interdisciplinarnih istraživanja, što je ključno za rješavanje složenih istraživačkih pitanja i društvenih izazova.

Politika otvorene znanosti pridonosi ostvarivanju sljedećih ambicija europske politike otvorene znanosti:

- Otvoreni podaci: podaci usklađeni s FAIR načelima i otvoreno dijeljenje podataka trebali bi postati standard za rezultate znanstvenih istraživanja koje financira EU
- Budućnost znanstvene komunikacije: sve recenzirane znanstvene publikacije trebale bi biti slobodno dostupne, a trebalo bi poticati rano dijeljenje različitih vrsta rezultata istraživanja
- Integritet istraživanja i ponovljivost znanstvenih rezultata: Sva javno financirana istraživanja u EU-u trebaju se pridržavati zajednički dogovorenih standarda integriteta istraživanja
- Obrazovanje i vještine: Svi znanstvenici u Europi trebali bi imati potrebne vještine i podršku za primjenu rutina i praksi istraživanja otvorene znanosti
- Građanska znanost: Šira javnost trebala bi moći dati značajan doprinos i biti priznata kao valjani europski proizvođač znanstvenog znanja.

1. Politika se odnosi na sve autore na Sveučilištu u Splitu, uključujući zaposlenike u znanstveno-nastavnom, umjetničko-nastavnom, nastavnom i suradničkom zvanju, studente svih razina studija te administrativno osoblje.
2. Sveučilište u Splitu potiče autore da u institucijski repozitorij, odnosno repozitorij Sveučilišta u Splitu na platformi Dabar ili u neki drugi repozitorij usklađen s FAIR načelima, pohranjuju:
 - objavljene publikacije:
 - radove objavljene u časopisima i zbornicima radova
 - poglavlja u knjigama i knjige
 - prezentacije i postere s izlaganja na konferencijama
 - završne, diplomske i doktorske radove
 - istraživačke podatke
 - obrazovne materijale za učenje i podučavanje
 - istraživačke softvere/kodove.
- 2.1. Materijali se pohranjuju u repozitorij što je ranije moguće i otvoreno su dostupni koliko je to moguće. Ograničenja pristupa, ukoliko su potrebna, moraju biti razmjerna i opravdana u skladu s načelom „*otvoreno koliko je to moguće, zatvoreno koliko je to potrebno*”.
- 2.2. Otvoreni pristup publikacijama ostvaruje se kroz zeleni, zlatni i dijamantni put otvorenog pristupa.
- 2.3. Poštujući načelo otvorenosti, autore se potiče da, kad je god to moguće, materijale pohrane u otvorenom pristupu koristeći Creative Commons licencije, pritom odabirući što manje restriktivnu licenciju, kako bi se omogućilo ponovno korištenje materijala.
- 2.4. U skladu s politikama nakladnika i načinu objave publikacija, u repozitorij se pohranjuje cjeloviti tekst objavljene ili prihvaćene verzije publikacije.
- 2.5. U slučaju da iz opravdanih razloga neki materijali ne mogu biti javno dostupni, objavljuju se u otvorenom pristupu nakon isteka razdoblja za embargo ako on postoji, a u slučaju trajnog zatvorenog pristupa otvoreno su dostupni metapodaci.
- 2.6. Potiče se izrada Plana upravljanja istraživačkim podacima prije početka provođenja istraživanja, u kojem se definira proces organizacije, planiranja procesa istraživanja, prikupljanja, obrade, pohrane i distribucije podataka u skladu s FAIR načelima.
3. Sveučilište u Splitu osigurava infrastrukturu i podršku za provođenje politike otvorene znanosti.
 - 3.1. Sve sastavnice Sveučilišta u Splitu imaju vlastite institucijske repozitorije, čiji se sadržaj okuplja u repozitoriju Sveučilišta u Splitu.
 - 3.2. U institucijske repozitorije je moguće pohraniti ocjenske radove, radove objavljene u časopisu ili zborniku, poglavlja u knjigama i knjige, likovnu i audiovizualnu građu, skupove podataka, obrazovne materijale i ostalu dokumentaciju koja nastaje kao rezultat znanstvenog, nastavnog i kreativnog rada na sastavnicama Sveučilišta u Splitu.
 - 3.3. Institucijski i sveučilišni repozitoriji usklađeni su s FAIR načelima.
 - 3.4. Pohranom istraživačkih podataka u institucijski i sveučilišni repozitorij autori ispunjavaju obvezu objave i pohrane istraživačkih podataka iz okvirnih istraživačkih programa Europske komisije.

- 3.5. Sveučilište u Splitu promovira otvorenu znanost kroz edukacijske aktivnosti usmjerene na stjecanje vještina za rad u otvorenom pristupu, podizanje svijesti o važnosti otvorene znanosti, upravljanje istraživačkim podacima i njihovoj pohrani.
- 3.6. Sveučilište u Splitu potiče i ostale oblike otvorene znanosti, posebno aktivno uključivanje javnosti i građana u istraživački proces, planiranje, izgradnju i upotrebu zajedničkih otvorenih istraživačkih infrastruktura, otvorene recenzijske postupke te potiče na uključivanje u proces razvoja novih sustava vrednovanja i prosudbe istraživačkih timova i istraživača koji bi uvažili doprinose i načela otvorene znanosti.
4. Sveučilište u Splitu podržava načela i vrijednosti otvorene znanosti: odgovornost, znanstvenu čestitost, kvalitetu, integritet, transparentnost, ponovljivost istraživanja, suradnju, uključivost, fleksibilnost i održivost.
5. Sveučilište u Splitu će pratiti provedbu Politike otvorene znanosti Sveučilišta u Splitu i revidirati po potrebi kako bi se uskladila s izmjenama u nacionalnom i EU zakonodavstvu.

REKTOR

prof. dr. sc. Dragan Ljutić

POJMOVNIK

Creative Commons – sustav licencijskih ugovora pomoću kojih autor definira prava i uvjete korištenja njegovog djela, kao što su distribucija, reprodukcija ili prerada u komercijalne, odnosno nekomercijalne svrhe. CC BY je najslobodnija licencija, koja omogućava slobodno korištenje djela uz obavezu naznačavanja autora korištenog djela.

FAIR načela – (eng. Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) smjernice čija je svrha učiniti podatke vidljivima, dostupnima, interoperabilnim te ponovno upotrebljivima, a namijenjene su istraživačima, knjižničarima i izdavačima te svima koji se bave proizvodnjom i organizacijom podataka.

Istraživački podaci – kvantitativni i kvalitativni podaci prikupljeni, zabilježeni ili generirani tijekom istraživanja.

Licencija – (pravno određena) dozvola kojom autor definira uvjete za ponovno korištenje djela.

Metapodaci – opis materijala koji se pohranjuje u repozitorij (podaci o podacima).

Obrazovni materijal – sadržaji nastali u svrhu podučavanja i učenja i obrazovanja, a uključuju bilješke s predavanja, slajdove, pojedine ili cijele module, materijale za učenje, zbirke, udžbenike, online tutoriale ili bilo koji drugi materijal pripremljen za potrebe podučavanja i učenja.

Otvoreni pristup – slobodan, besplatan i neometan mrežni pristup digitalnim znanstvenim informacijama koji omogućava čitanje, pohranjivanje, distribuciju, pretraživanje, dohvaćanje, indeksiranje i/ili drugo zakonito korištenje. Slobodan u ovom kontekstu znači trajno slobodan od bilo kakvih ograničenja i postavljanja uvjeta za pristup i korištenje. Najčešće se ostvaruje pohranjivanjem autorske inačice rada u institucijske repozitorije (zeleni put OA), objavljivanjem u časopisima koji su u otvorenom pristupu (zlatni i dijamantni put OA).

Plan upravljanja istraživačkim podacima – (eng. Data Management Plan, DMP) dokument koji opisuje načine upravljanja podacima tijekom i nakon završetka projekta, a obuhvaća proces organizacije, planiranja procesa istraživanja, prikupljanja, obrade, pohrane i distribucije podataka.

Repozitorij – zbirka koja okuplja i trajno pohranjuje rezultate znanstveno-istraživačkog, intelektualnog i kreativnog rada određene **ustanove** (institucijski) ili radove iste znanstvene tematike (tematski). Na taj način digitalni repozitorij povećava vidljivost i citiranost samih radova, doprinosi transparentnosti rada ustanove koja je pokrenula repozitorij te potiče i ubrzava dijeljenje informacija u znanstvenoj i akademskoj zajednici. Pohranjivanjem u digitalnom repozitoriju radovi su trajno zaštićeni od gubitka.

Temeljni dokumenti:

Celjak, D. et al. 2020. Istraživački podaci – što s njima? : priručnik o upravljanju istraživačkim podacima. Zagreb: Sveučilišni računski centar.

<https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:102:810090>

Hrvatska deklaracija o otvorenom pristupu. 2012.

https://www.srce.unizg.hr/files/srce/docs/otvoreni-pristup/hrvatska_deklaracija_o_otvorenom_pristupu.pdf

Mornar, V. et al. 2018. Idejno rješenje Informacijskog sustava o hrvatskoj znanstvenoj djelatnosti – CroRIS. Zagreb: Sveučilišni računski centar.

<https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:102:212093>

Preporuka komisije EU o pristupu znanstvenim informacijama i njihovu čuvanju.

2018. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0790&from=EN>

Sveučilište
u Splitu
University
of Split

Strategy on research and innovation 2020-2024.: The EU's open science policy.
https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-2020-2024/our-digital-future/open-science_en

UNESCO Recommendation on Open Science. 2021.

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949>

Znanstvena strategija Sveučilišta u Splitu 2022 – 2026.

https://www.unist.hr/DesktopModules/Bring2mind/DMX/API/Entries/Download?language=hr-HR&EntryId=2182&Command=Core_Download&PortalId=0&TabId=1846